

TISKOVÁ ZPRÁVA

Silně ohrožená bříza trpasličí má naději na návrat do přírody

Strnady – 29. září 2015 – Velmi vzácná a silně ohrožená bříza trpasličí má naději na záchranu a návrat do přírody díky metodě reprodukce *in vitro* (mikropropagace), uplatňované ve Výzkumném ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. Postup při reprodukci popisuje nová metodika s názvem Využití metody mikropropagace pro záchranu silně ohroženého druhu břízy trpasličí (*Betula nana*).

Standardizovaná metodika mikropropagace pro vegetativní reprodukci břízy trpasličí dosud nebyla popsána. Jejím cílem je přispět k záchraně a konzervaci genetických zdrojů silně ohroženého druhu břízy trpasličí a podpořit udržení biologické rozmanitosti.

Namnožený materiál lze využít za účelem podpory biodiverzity horských vrchovišť či rašelinišť. Namnožené klony břízy trpasličí jsou uchovávány v klonovém archivu *in vitro* Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

„Mikropropagace je technologie, kterou lze využít pro konzervaci ohrožených genotypů i pro rychlé získání dostatečného množství klonového sadebního materiálu pro případnou repatriaci ohrožených druhů rostlin na původní stanoviště. V případě listnatých dřevin se s úspěchem využívá metoda organogeneze,“ říká za autorský kolektiv vedoucí útvaru biologie a šlechtění lesních dřevin Pavlína Máchová.

Při dodržení ověřených metodických postupů lze dosáhnout efektivní reprodukce požadovaných genotypů. Metoda organogeneze byla využita např. při reprodukci vzácných a endemických druhů lesních dřevin (jeřábů, jabloně lesní a hrušně polníčky).

V České republice byla metoda *in vitro* využita pro reprodukci břízy trpasličí při založení archivu explantátů a vypracování standardizované metody dopěstování kompletních rostlin s cílem získat reprodukční materiál, který je možné využít i pro případnou reintrodukcí.

V definovaných *in vitro* podmínkách jsou vyloučeny nepříznivé faktory limitující přirozenou obnovu ohrožených druhů.

Významnou výhodou mikropropagačního postupu je možnost množení z meristematických pletiv, která jsou prostá patogenních zárodků, takže získaný sadební materiál může napomoci při ozdravování napadených populací.

Z ekonomického hlediska je nepřehlédnutelné, že mikropropagovaný rostlinný materiál, který se uchovává v archivu explantátů, lze kdykoliv použít pro další namnožení neomezeného počtu jedinců v relativně krátkém časovém období.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Při posuzování ekonomických aspektů nelze opomenout, že ochrana biologické rozmanitosti na úrovni stanovišť je jedním ze základních cílů Státní politiky životního prostředí ČR schválené usnesením vlády č. 235 ze dne 17. března 2004. Vedle celospolečenských přínosů se dá předpokládat i zvýšení tržeb u uživatele výsledků výrobou sazenic požadovaného sortimentu.

Bříza trpasličí je pěstována též jako skalnička na zahrádkách.

„Využití metodiky v případné komerční reprodukci by přispělo ke zvýšení dostupnosti tohoto druhu pro pěstitele. Hlavními celospolečenskými přínosy však zůstává zachování genetických zdrojů a podpora biodiverzity,“ uzavírají autorky.

Bříza trpasličí patří k vzácným druhům naší přírody, řadíme ji mezi druhy silně ohrožené a ve stejné kategorii je i chráněna. Vyskytuje se v severní a východní Evropě, od Grónska po Ural, na jihu po severní Německo, severní Polsko a hory střední Evropy. V České republice se vyskytuje vzácně jen na Šumavě a v Krušných horách. Tento keř dosahující výšky 20 – 50 (max. 120) cm roste na silně kyselých půdách vrchovišť a rašelinných luk podhůří a hor.

Metodika je ke stažení zde: http://www.vulhm.cz/sites/files/Informatika/LP-01-2015_Betula_nana.pdf

Kontakt na autorky metodiky:

Ing. Pavlína Máchová, Ph.D., RNDr. Jana Malá, CSc., Ing. Helena Cvrčková, Ph.D.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Útvar biologie a šlechtění lesních dřevin

Strnady 136, Jíloviště 252 02

Email: machova@vulhm.cz, mala@vulhm.cz, cvrckova@vulhm.cz